

OPASPENNUN KASVATUS

OPASKOIRAKOULUN HOITOPERHETOIMINTA

Opaskoirakoulu kasvattaa itse tai hankkii muilta kasvattajilta tarvitsemansa koiranpennut. Pennuille tarvitaan n. 8 viikon iästä alkaen hoitoperhe, joissa ne saavat kasvaa ja kehittyä n. 1 vuoden ikäiseksi. Hoitoperheet tekevät tärkeää vapaaehtoistyötä – ensimmäisenä ikävuotenaan koiranpentu oppii perustavat, jotka seuraavat sitä koko koiran loppuelämän.

Pennun hoitajaksi voi ilmoittautua kuka tahansa henkilö, jolla on aito kiinnostus opaskoiratoimintaa kohtaan. Hoitoperhe haastatellaan ja perheelle annetaan ohjeet pennun kasvatusta ja ruokintaa varten. Tärkeää on, että perheellä on aikaa ja halua tehdä pennun kanssa töitä. Ensimmäinen vuosi pennun kanssa on ihanaa, mutta myös haastavaa aikaa. Hoitoperheet eivät kuitenkaan ole yksin, vaan apua saa aina puhelimitse, käymällä paikan päällä pentua näyttämässä – kouluttajat tekevät myös perhekäyntejä aina mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi Suomen Opaskoirakoulu järjestää muutaman kerran vuodessa pentutapaamisen, jossa hoitoperheet tapaavat toisiaan ja joissa käydään läpi mahdollisia ongelmia, joita pennun kanssa on tullut vastaan. Pentutapaamisen ajankohdista ilmoitetaan erikseen.

Hoitoperheelle korvataan pennun ruokinta 30 e/kuukaudessa ja eläinlääkintäkulut. Muuten vastuu pennun kuljetuksista, hoidosta ja pennun mahdollisista tekemistä vahingoista jää pennun hoitoperheelle.

Opaspentu tulee testeihin n. vuoden iässä – tarkemmasta ajankohdasta sovitaan perheen kanssa erikseen. Pentu saatetaan myös pyytää koululle muista syistä hoitajakson aikana. Testit kestävät noin kuukauden. Tänä aikana testataan pennun luonnetta erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa. Lisäksi sen luusto ja silmät tutkitaan. Jos koira luonne- tai terveysystistä hylätään, on hoitoperhe ensisijaisena vaihtoehtona halutessaan lunastaa koira itselleen erikseen sovittuun hintaan. Jos hoitoperhe ei jostain syystä halua koiraan itselleen, Suomen Opaskoirakoulu etsii sille uuden kodin.

PENNUN TULO UUTEEN PerheIN

Koiranpennun elämässä uuteen perheeseen tuleminen on suuri muutos. Se lähtee ensimmäistä kertaa emänsä ja sisarustensa luota, joiden kanssa se on viettänyt elämänsä alkuaikaa. Hoitoperheessä opaspentu tutustuu uuteen laumaansa, jonka muodostavat hoitoperheen jäsenet. Kun pentu tuodaan uuteen perheeseen, on sen alussa annettava rauhassa tutustua niihin paikkoihin, joissa se tulee oleskelemaan. Vieraita voi ottaa vastaan sen jälkeen, kun pentu on rauhassa muutaman päivän totuttanut uuteen laumaansa ja uuteen ympäristöön.

PENNUN OMA PAIKKA

Pennulle on tärkeää, että se saa olla koko ajan oman laumansa lähellä. Pennulle kannattaakin varata makuupaikka jostain, mistä se voi pitää silmällä perhettään, mutta jossa se kuitenkin saa olla rauhassa. Lapsille on syytä kertoa, että aina, kun pen-

tu vetäytyy omalle paikalleen (tai ylipäätään nukkumaan), sen tulee saada olla täysin rauhassa – pentua ei mennä edes silittelemään sen vetäytyttyä lepäämään. Näin pennusta kasvaa tasapainoinen aikuinen koira.

SISÄSIISTEYS

Alusta alkaen pentu pitää viedä ulos tarpeilleen, jotta se oppisi sisäsiistiksi mahdollisimman pian. Jos ulos on pitkä matka (esim. kerrostalossa), pentu kannattaa napata kainaloon, jottei vahinko pääse yllättämään matkalla ulos.

Pentu viedään tarpeille heti sen herättyä, ruokailun jälkeen ja leikkimisen jälkeen – aluksi siis lähes koko ajan. Kun pentu tekee tarpeensa ulos, sitä keuhataan iloisella äänellä. Pennulle voi alkaa myös opettaa tarpeiden tekoon liittyvää sanaa: juuri kun pentu pissii/kakkii, sille toistetaan sanaa, joka halutaan liittää tarpeiden tekoon ("pyöri-pyöri"). Lopulta pentu oppii alkaa etsimään tarpeidensa tekopaikkaa ulos jo pelkästä sanallisesta vihjeestä.

Sisällä pennulle voi aluksi levittää lattialle sanomalehtiä ulko-oven lähetyville ja siihen tilaan, jossa pentu on yksin ollessaan. Pennut ovat jo kasvattajansa luona oppineet tekemään tarpeensa sanomalehden päälle, joten yleensä pentu hakeutuu sanomalehdelle tarpeilleen. Sanomalehden luo hakeutuminen on myös hyvä vinkki siitä, että pentu kannattaa viedä ulos.

KOIRAN KÄSITTELY

Pentua kannattaa käsitellä paljon ja pyytää vieraita tarkistamaan pennun hampaat, korvat ja kynnet ja tunnustelemaan koiran kauttaaltaan läpi. Joskus pentu pyristelee vastaan tai yrittää vastustella esim. hampaiden katsomista. Tällöin ei anneta periksi, vaan pentu pääsee käsittelystä vasta, kun rauhoittuu. Pentua keuhataan oikeasta toiminnasta. Kynnet kannattaa leikata/tarkistaa kynnen kasvu vähintään viikoittain, jotta kynnen ydin ei kasva liian pitkäksi ja kynsien leikkaamisesta tulee pennulle rutiinia.

YKSINOLO

Pentua aletaan opettaa yksinoloon heti sen tultua perhein. Harjoittelu aloitetaan muutamasta minuutista ja sitä venytetään vähitellen kymmeneen minuutteihin ja vähitellen pentu oppii olemaan kotona häntäänymättä. Harjoittelu kannattaa ajoittaa siten, että pentu on väsynyt ja kylläinen. Se jätetään mieluusti rajoitettuun tilaan (esim. jokin huone tai muuten rajattu tila), jossa sillä on oma peti ja leluja. Tällöin se tuntee olonsa turvallisemmaksi kuin jäätyään yksin isoon taloon. Koiralle voi jättää radion seuraksi. Pentu jätetään hetkeksi yksin ja takaisin palataan silloin, kun pentu on rauhallinen ja hiljaa. Pennun luokse ei koskaan palata silloin, kun se äänentelee tai raapii ovea - vaan vain silloin, kun pentu edes hetken verran on hiljaa ja rauhassa. Näin pentu saa palkan (ihmisen huomion) vain rauhassa olemisesta. Kotoa lähtemiset ja perhein tulemiset tehdään mahdollisimman eleettömästi ja pentua huomioimatta, jotta pentu oppii otamaan ne mahdollisimman neutraaleina tilanteina.

LEIKKI

Pennulle annetaan leikkikaluiksi vain koiralle tarkoitettuja leluja. Sukkia, kenkiä tai muuta ihmisten tavaraa ei leluksi saa antaa, koska muuten pentu oppii, että esimerkiksi kengät ovat luvallisia purtavia.

Opaspennun kanssa luvallisia leikkejä ovat erilaiset etsintä- ja piiloleikkit. Tällaisia ovat esim. se, että ihminen menee piiloon ja pentu etsii ihmisen. Pennulle voidaan myös piilottaa sen leluja ja se saa etsiä niitä. Opaspennulle parhaita leikkejä ovat rauhalliset leikit, joiden alkamisen ja loppumisen perhe päättää. Pentu voi leikkiä muiden koirien kanssa, mutta aina vasta luvan saatuaan. Hihnaukoiluissa opaspentua ei saa päästää tutustumaan vastaan tuleviin koiriin, jotta se oppisi ohittamaan muut koirat nättisti.

Pallon, kepin, lelun, lumipallon tms. heittelyt ja vetoleikit ovat ehdottomasti kiellettyjä! Tämä siksi, että tällaiset leikit ovat omiaan nostattamaan pennun saalisviettiä. Vahva saalisvietti aiheuttaa aikuisella koiralla sen, että koira lähtee helpommin lentävien lehtien perään, yrittää syöksyä hakemaan ojan pohjalla olevaa keppiä tai tavoittelee vierestä lentoon lähtevää lintua; pahimmillaan koira yrittää jopa jahdata ohi ajavia pyöriä ja autoja. Leikein vahvistettua saalisviettiä ei saa koiralta koulutuksellakaan täysin pois, joten pentuajan leikeillä on erittäin suuri merkitys pennun kehittämisessä tasapainoiseksi opaskoiraksi.

VAPAANA OLEMINEN JA LUOKSETULO

Pennun tulisi saada olla mahdollisimman paljon vapaana, jotta se oppisi seuraamaan omaa laumaansa ja pitämään itse yhteyttä ihmiseen.

Pentua päästetään vapaaksi vasta sen jälkeen, kun se on tehnyt ensin hihnassa tarpeensa. Näin pentu oppii tarpeiden tekemisen hihnassa ja palkkioksi pentu pääsee vapaaksi. Tarpeiden tekeminen hihnassa on yksi perusedellytys opaskoiralle.

Pentua leimaantuu hoitoperheeseen nopeasti ja sitä uskaltaa pitää rauhallisessa ympäristössä irti. Jos pentu unohtuu omiin puuhiinsa, voi mennä piiloon puun taakse ja odottaa, että pentu etsii ihmisen – tai kääntyy kävelemään toiseen suuntaan. Näin pentu oppii pitämään ihmistä silmällä.

Pentua keuhataan aina ihmisen luo tulemisesta. Näin myös silloin, vaikka pentu olisi ollut parhaillaan tekemässä jotakin luvatonta. Näin pentu oppii, että ihmisen luokse tuleminen on aina ihana asia. Jos pentua torutaan silloin, kun se tulee luo, pentu oppii tulemaan hitaasti luo, välttelemään ihmistä tai jopa juoksemaan ihmistä karkuun. Näkövammaiselle opaskoirankäyttäjälle koiran luotettava luoksetulo kosketustäisyydelle asti on tärkeä asia, jotta hän voisi pitää koiraa irti vapaana. Koira puolestaan tarvitsee vapaana olemista päästäkseen olemaan "vain koira" ja ladatakseen akkujaan. Luotettava luoksetulo on yksi tärkeimpiä opiskeltavia asioita koiran ensimmäisenä vuotena.

HIHNAKÄYTTÄYTYMINEN

Näkövammaisen opaskoirankäyttäjän kannalta on tärkeää, ettei koira vedä hihnassa yhtäkkiä esimerkiksi tarpeilleen mennessään tai toisia koiria kohdatessaan. Parhaiten pentu oppii kauniin hihnakäyttäytymisen siten, että aina pennun vetäessä ja hihnan kiristyessä ihminen pysähtyy. Pentu ei siis saa palkkaa hih-

nassa vetämisestä, koska se ei pääse haluamaansa paikkaan. Kun hihna löystyy, matkaa jatketaan. Aluksi tällaisilla hihnalenkeillä edetään muutama askel kerrallaan, mutta nopeasti pentu kuin pentu hoksaa homman jujun: vain nätisti hihnassa käyttäytymällä pääsee lenkillä eteenpäin! Flexi-talutinta tai valjaita (huomioliiviä lukuunottamatta) EI SAA pennulla käyttää ollenkaan.

Kaupungissa liikkussa opaspennun kanssa on hyvä pysähtyä suojatien reunaan ja ylittää suojatie kohtisuoraan tien yli. Näin pentu saa hyvän lähtökohdan opaskoulutukseen.

Kun pennulla on huomioliivi yllään, kenenkään ei ole syytä tulla silloin rapsuttelemaan sitä tai ottaa muutenkaan kontaktia siihen. Liivissä lukee, 'olen töissä', joka tarkoittaa samaa kuin ettei saa häiritä. Tällä luodaan myös pohjaa tulevalle opaskoiran uralle, jotta koira voi rauhassa ja häiriöttä tehdä tärkeää työtään.

ODOTTAMINEN JA RUOKAILU

On todella tärkeää, että pentu oppii odottamaan lupaa ihmiseltä erilaisiin asioihin. Näin pentu oppii yhteistyötä ja malttia jo ensimmäisen vuoden aikana. Pentu on hyvä opettaa odottamaan lupaa aloittaa ruokailu. Pentua pyydetään istumaan, sen jälkeen pennun eteen lasketaan ruokakuppi ja annetaan pienen odotuksen jälkeen lupa "ole hyvä". Pennun turvallisuuden kannalta on tärkeää, ettei pentu hyppää autos- ta ulos ennen kuin on saanut luvan. Tärkeää on myös, ettei koira ryntää ovesta ulos heti ulko-oven auettua.

RUOKINTA

PIKKUPENTUVAIHEESSA

Pennulle annetaan ruoka neljä kertaa vuorokaudessa noin 4 kuukauden ikäiseen asti. Tämän jälkeen siirrytään kolmeen ruokintakertaan päivässä ja noin puolivuotiaana voidaan siirtyä kahteen ruokintakertaan päivässä.

Ruoka annetaan aamulla heti ensimmäisenä. Iltaruoka on hyvä ajoittaa paria tuntia ennen viimeistä ulkoilua, jotta isommat tarpeet ehtisi tulla ennen yötä. Pienemmän pennun muut ruokintakerrat sovitellaan perheen menojen mukaisesti päivän aikana. Mahdollisimman tasaista ruokintaväliä olisi hyvä tavoitella.

Isommat ruokintamuutokset on hyvä tehdä vähitellen, jotta koiran maha ei menisi sekaisin. Mausteisia ja kuumia ruokia ei koiralle saa antaa. Raikasta puhdasta vettä on koiralla oltava tarjolla jatkuvasti.

Luiksi kelpaa parhaiten naudan putkiluut, joista koira ei saa irti isompia luunsiruja. Rustoluut saattavat aiheuttaa ripulia. Nahkaiset 'solmu- luut' ovat vaarallisia syötettäviä, tukehtumisriskin vuoksi. Lintujen luita EI SAA ANTAA ollenkaan. Lintujen luista tulee katketessaan erittäin teräviä ja voi aiheuttaa maha-suolikanavassa vaurioita.

KEHUMINEN JA TORUMINEN

Pentua kasvatetaan kehumalla ja kieltämällä. Pentua kehutaan aina, kun se tekee tarpeensa ulos, luoksetulosta ja rauhoittumisesta omalle paikalleen. Positiivinen vahvistaminen tehdään vain reiluilla kehuilla ääneen ja/tai rapsutuksilla. Makupaloja ei saa käyttää.

Jos pentu on tekemässä jotakin kiellettyä, sitä kielletään – kun pentu kiinnittää huomion ihmiseen, sitä kutsutaan luo nimellä, kehutaan ja sille annetaan luvallista ja mielekäs- tä tekemistä (esimerkiksi joku oma lelu tai puruluu). Huomiotta jättäminen voi joissain tilanteissa auttaa (esim. pennun hyppiessä vasten) opettamaan puuhan, koska pentu huomaa, ettei saakaan huomiota käyttöksellään. Pennun voi myös laittaa toiseen huoneeseen jäähyllä, kunnes se on rauhoittunut.

Pennun kanssa toimiessa tärkeää on olla kärsivällinen ja johdonmukainen: se, mikä on sallittua, on aina sallittua ja se, mikä on kiellettyä, on aina kiellettyä. Labradorinnoutajan pentu on vilkas ja aktiivinen ja voi olla välillä melko kovapäinenkin ja testaa varmasti jossakin vaiheessa rajojaan. Jos em. keinot eivät tunnu omaan pentuun auttavan, kannattaa ehdottomasti heti soittaa kouluttajille – mietitään yhdessä keinoja tilanteen ratkaisemiseksi!

Seuraavia asioita, joita pentu ei saa oppia tekemään tai antaa tehdä tai opettaa pennulle: Nuoleminen (käsi-istä, naamasta jne.), vasten hyppiminen, tassun antaminen.

OPASPENNUN ENSIMMÄINEN VUOSI

Ensimmäisen puolen vuoden aikana pennun liikunnan tulisi koostua vapaana liikkumisesta ja hihnä-velyistä. Varsinaista lenkittämistä (juoksulenkkejä, polkupyörän vierellä juoksuttamista) ei pidä tehdä tänä aikana ollenkaan, jotta pennun luusto ja nivelet saavat kehittyä rauhassa. Leikkiminen on itsessään jo liikuntaa, tänä aikana kannattaa kasvatuksessa osoittaa normaaliin

tapoihin: luoksetulo, istuminen, rauhoittuminen, hihnassa käyttäytyminen sekä sisäsiisteys.

Pikkupentu oppii hyvin pian ja helposti, joten sitä kannattaa hyödyntää opettamisessa.

Narttupennuille ehtii hoitajakson aikana tulemaan yleensä yhdet tai kahdet 'juoksut' eli kiima. Tällöin narttua EI SAA PÄÄSTÄÄ VAPAAKSI, jottei tulisi vahinkoautumisia ja pentuja. Veristä vuotoa kestää yleensä kahdesta kolmeen viikkoon. Ns. narttusuojia/ juoksupöksyjä saa eläintarvikeliikkeistä, jolla voitte suojata lattioiden ja mattojen sotkeentuminen veritahroihin. Matot kannattaakin mieluiten kerätä pois täksi ajaksi.

ELÄINLÄÄKINTÄ

Pentu saa tarvittavat matolääkkeet kasvattajallaolo aikana. Varsinaista suojaa muilta taudeilta pennulla ei ole muuten kuin emän kautta saatu vasta-ainetaso. Ennen ensimmäisiä rokotuksia suosittelemme olemaan vain tuttujen ja terveiden koirien kanssa. Koirapuistoon ei saa mennä hoitajakson aikana missään vaiheessa tautiriskin vuoksi (luoksetuloharjoitukset on hyvä tehdä turvallisessa paikassa). Koirapuistoissa pentu voi oppia ei-toivottuja tapoja.

Viikko ennen ensimmäisiä rokotuksia pennulle annetaan Axilur-matolääke (kolmena perättäisenä päivänä painon mukaan). Ensimmäinen rokotus (kolmoisrokote) annetaan 12-viikkoiselle pennulle. Toinen eli tehosterokote (kolmoisrokote ja rabies) annetaan 16-viikkoiselle pennulle, tätä rokotuskertaa ennen ei tarvitse koiraa madottaa ellei se ole päässyt syömään esimerkiksi linnun-

tai hiirenraatoa. Sen jälkeen koira rokotetaan vuoden IKÄISENÄ, tätä rokotusta ennen annetaan matolääke.

Muissa kuin rokotuskäynneissä eläinlääkärillä, haluamme että soitatte meille ennen kuin vaa-
raatte ajan/menette klinikalle P. 0440564405/Saara Weckström tai AKUUTIT, heti hoitoa vaativat sairaudet ilta- ja yöaikaan P. 0440564406/Sakari Pekkanen

Opaspennun tulisi oppia ensimmäisen vuotensa aikana:

- Sisäsiisteys
- Yksinolo
- Luoksetulo vapaudesta
- Hihnakäyttäytyminen (vastaantulevia koiria eikä ihmisiä tervehdittä, hihnassa ei saa vetää)
- Omalle paikalle rauhoittuminen
- Ihmisiä kohtaan käyttäytyminen (antaa käsitellä itseään, ei hypi vasten)
- Sohville/sängyille ei nousta tai nukkua siellä
- Odottamaan lupaa (esim. aloittaa ruokailu, tulla ulos autosta, kulkea ovista)

Lisäksi on tärkeää, että pentu pääsisi kokemaan maailmaa mahdollisimman monipuolisesti. Sen olisi hyvä saada kokemusta kaupungissa/taajamassa ja maaseudulla liikkumisesta, erilaisista ajoneuvoista ja työko-
neista, eri tavoin käyttäytyvistä ja ikäisistä ihmisistä, erilaisista pinnoista (liukkaat lattiat, erilaiset portaat, ritilät, korkeat paikat), erilaisista paikoista (kauppakeskukset, eläinkaupat, tori) ja matkustamisesta erilaisissa liikennevälineissä.

Opaspennun ensimmäinen vuosi on ratkaisevan tärkeää aikaa koiran oppimisen ja tulevaisuuden kannalta. Sinä aikana se oppii peruskäytöstä-

vat ja suhtautumisen siihen, miten ihmisen kanssa tehdään yhteistyötä. Puolen vuoden opaskoulutuksen aikana pystymme opettamaan koiralle sen, miten näkövammaista opaskoirankäyttäjää opastetaan erilaisissa ympäristöissä. Sen sijaan perhekäyttäytymisen koira oppii hoitoperheessään.

Opaspennun tulee kasvaa mieluumin hoikkana kuin tukevana: pentua ei saa lihottaa! Kylkiluiden tulee tuntua selvästi, mutta ne ei saa näkyä. Näin taataan se, että pennun luusto ja nivelet saavat kehittyä rauhassa. Toivoisimme, että hoitoperhe lähettäisi tietoja/kuvia pennun painosta säännöllisin väliajoin, esim. kahden kk:n välein. Käyttölinjaisen labradorin aikuispaino on n. 22-26kg.

Kiitos todella tärkeästä työstä, jota teet hoitoperheenä opaskoirakoulutuksen ja näkövammaisten hyväksi!

Ota yhteys pentuja koskeissa asioissa mieluiten virka-aikana ma-pe klo 07-18 välillä:

Opaskoirankouluttaja, Saara Weckström p. 0440 564 405

Akuuteissa tilanteissa, jotka EIVÄT VOI odottaa seuraavaan arkipäivään, voit ottaa yhteyttä:

Johtaja, Sakari Pekkanen p. 0440 564 406